

ETÉSEK

lej, vastagabb betű-
detés 50 lej. Allást-
Apróhirdetések díja
csak úgy továbbitunk
Eljegyzési hírek díja
150 lej.

ázezer lakósu határva-
ban, országszerte ismert
éségkereskedés zsbárus
ettel egybekötve, áru-
vagy anélkül, fővona-
jelenlegi tulajdonosa
liós vagyont szerzett
ne, sürgősen eladó. Ér-
dődök Lőbl hírlapiro-
na, Arad, irjanak. 2478

erlegképes könyvelő,
fect német, román le-
ező, teljesen önálló
nkaerő, gyakorlott gép-
t keresünk Avrig (jud.
iu) ügygyárunkhoz
nnali belépésre. Aján-
ok eddigi működés, kor-
ládi állapot és stb. meg-
lőléseivel Fleissig Testvé-
központi irodája, Fa-
ras, küldendők. 2476

lejt küldjön be bélyeg-
n vagy pénzben és kap-
uj kottát az Uj Kelet
dóhivatalától

00 lei jutalom. Elve-
tt egy ezüst sötábot
ad—Nagykárolyi vona-
z, Ismertető jelek: a bot
ete ébenfa, feje ezüst
antyyu tömör róka be-
tított farrakkal. Cim:
ril Manó, Timisoara II.
r. I. Creanga 4.

Fehérnemű varrására
zhoz megyek, vidékre is.
ánlatot „Perfekt” jellegén
kiadóba.

gyszobás vagy szoba-
nyhás lakást keresek a
lváros közelében, április
re. „Jól fizetek” jellegén
kiadóba.

**zi
ságok**

ztek
j férfi- és
ruháza,
ii 14.

AL

protváló por
y az ország területén
igienia
mpontból a legjobban
smert borotváló gép
art. — Ovakojunk az
rtalmas utánzatoktól.
Csak az IDEAL
felírású a valódi.
ef fodrász
erdinand 30.
u itója Ginzman
ogdan Voda 30

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda:

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
L. Pop (Brassai-utca) 10.

Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal
9-77

Zs. N. Sz. — — — 2-28

Egyes szám ára pályá-
udvaron és vidéken 5 lej
Bukarestben is 5 lej

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Romániában
Egész évre — — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában
Egy hónapra Ck 40.—
Egyes szám — — 3.—

1927 március 19 Szombat

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 64 szám

5687 Véadar 15

„Európa bölcsének” jóslata

Masaryk Tamás, „Európa bölse” kilépett magányából és sorra látogatja Európa jelentős nyugati országait. A hódolat és megkülönböztetett tisztelet, amellyel mindenütt fogadják, azt dokumentálja, hogy a szellem kiválósága, az érzések tisztultsága még a mai fenekestől felfordult és diszharmonikus Európában is el tudja büvölni az embereket. Masaryk utazását mi azért kísérjük különös figyelemmel, mert az agg államfő utiprogramjában Palesztina meglátogatása is szerepel és Masaryknak, aki a cionista mozgalmat eddig is megértő szeretettel kezelte, most lesz első alkalma szemtől-szembe látni az épülő országot.

A különböző nyilatkozatok között, amelyeket Masaryk Tamás tett, a mi számunkra kétségtelenül a legjelentősebb az, amelyet Vandereldének tett Masaryk Tamás. Ebben a nyilatkozatában arról a hitéről tesz bizonyosságot a nagy cseh államférfi, hogy Európában és az világban már nem sokáig tartja magát felszinen a reakció, mert lassan-lassan kihál az a nemzedék, mely a világháború kin- és vértengerében az elalélt tömegek fölött egyes országokban újra magához ragadta a hatalmat s mint a multak kísértete, sötétíti el a világosodni akaró szellemi, kulturális és politikai horizontokat.

Mint mindig, Masaryk Tamás ezuttal is a dolgok mélyére látott, mert valóban: azokban az országokban, ahol ma a reakció az ur, ugyanazokkal az eszközökkel és kíméletlen dresszurákkal nehezedik rá a tömegekre, amelyek a békevilág kiegyensúlyozott viszonyai között, legalább bizonyos liberális színezettel voltak felruházva, míg a háborús összeomlások és forradalmak után levetette álarcát s a maga nyílt valóságában nyilatkozik meg.

Tulajdonképpen egész Európán, még a nem kimondottan reakciós Európán is végigvonaglott a retrográd politikai szellem hulláma, aminek nagyon is mélyenfekvő okai vannak, de első és legfőbb oka az, hogy a háború vértengerében épen azok a fiatalok és tetterős férfiak hullottak el nagy számban, akik minden akarsúkkal, még a háború kitérőse előtt megváltoztatni akarták a világ arculatát.

Sajnos azonban, hogy a háborús pszichózis áldozatán esett tömegek jórészt az a reakció által diktált gyűlölet és reakció szelleme könnyen kerítette hatalmába s biztonságos tette az utat a legkülönbözőbb kvalitású kalandorok számára, akik az elalélt tömegek fölött egy-egy merész lendülettel alkalmazhatták a diktatúrát. A mai európai reakció a mult kísértete felettünk, a hatalmához csökönyösen ragaszkodók rabigája, amely ellen a háboruban legyöngült irányt és talajt vesztett fiatalabb nemzedék nem tud kellően védekezni. Nem tud azért, mert ez a szellem ül még mindig a bankok és a legfőbb hivatalok büroiban, ez irányítja a külpolitika bonyolult szabályait. S mindez így lesz addig, amíg egy újabb, tisztultabb nemzedék nem nő fel, egy nemzedék, amely ideológiájában és impresszióiban már messze távolodott a mai viszonyoktól, a mai konstellációktól.

Masaryk Tamás erre a nemzedékre célt, amikor azt a reményét fejezte ki, hogy a reakció élete a mult ideológiájában felkeltett generáció életének tartamához van kötve. Ennek az ifjabb nemzedéknek kétségtelenül nehezen fog felnyitni a szeme, mert hiszen a megtévesztés művészetéhez öregek jobban értenek, mint a fiatalok a felszabadulás merészségéhez. De el fog jönni ez a felszabadulás a természet törvényeinek parancsa és akarata szerint, mely örökös hullámvonalban le és fellendülő ívekben követi az evolúció irányát.

Csak egy olyan kiváló és pallérozott elme lehet olyan ifju és olyan ifjan optimista, mint Masaryk Tamás, hogy a ma kárhuzatos konstellációi között tisztán és pontosan lássa ezt az irányvonalat s egy vates ilhetettségével és egy tudós élesen látó kritikájával mutasson rá

arra a derültebb és tisztultabb jövőre, amelynek feltétlenül el kell jönnie akkor, ha a mai reakció kiélte összes energiát, felfata mintegy önmagát és eltávolította az élők sorából azokat, akik ma személyes gátjai minden haladásnak és fejlődésnek az egész világon.

A kantoni csapatok bevonultak Sanghajba

Páris, március 18. A „Chicago Tribuna” utolsó kiadása azt a szenzációs és a világpolitika szempontjából is döntő jelentőségű hírt közli, hogy a kantoni csapatok minden harc nélkül bevonultak Sanghajba, miután az északi csapatok előzőleg már kiűritették a várost és észak felé vonultak. A hírek szerint az északi csapatok Sanghajtól nyolcvan kilométerre foglalták állást.

A nagy eseményről Pisucsen tábornok, az északiak egyik vezére jelentést tett Csangcsolinak. Sanghaj elcsúszásáról Londonba még nem érkezett hivatalos jelentés.

A nagykövetelek tanácsa a magyarországi katonai ellenőrző bizottság visszarendelését fogja elhatározni

(Budapest, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az „European Press” londoni tudósítója angol kormánykörökből szerzett információja szerint a nagykövetelek tanácsának hétfőn kezdődő és Magyarország katonai ellenőrzéséről tartandó ülésén az angol-olasz álláspont fog győzni, mely a magyarországi katonai ellenőrzőbizottság mielőbbi visszarendelését kérte.

Az ügyvel kapcsolatban a londoni „Daily Telegraph” is hosszabb cikket közöl, melyben hangsúlyozza, hogy mióta Németországban meg-

szűnt a katonai ellenőrzés, nincs többé értelme annak, hogy éppen Magyarországon maradjon fenn. Ez az eljárás sem fair, sem logikus nem volna. A lap bizonyosra veszi, hogy a tanácskozásokon a jugoszláv és cseh delegátus különvéleménnyel fog élni a katonai ellenőrzés megszüntetését illetőleg, ez azonban aligha fog változtatni a nagykövetei tanács azon elhatározásán, hogy a katonai ellenőrzést Magyarországgal szemben tényleg megszüntessék.

Hárommilliárd értékű szenet rendel a CFR az erdélyi bányáktól

Az import teljes beszüntetésével ezentul csak belföldi szénrel fognak fűteni az összes közintézmények

(Bucuresti-Bukarest, márc. 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az állam, amely különösen a háború óta évről-évre milliokat fizetett ki külföldre köszéért, mialatt a belföldi szénbányák a legnagyobb nehézségekkel birkóztak, most elhatározta, hogy összes intézményei részére a szénszükségletet ezentul itthon fogja beszerezni. Ennek érdekében a kormány tárgyalásokba bocsátkozott a belföldi szénbányákkal, amelyek jogellátásukat eddig indokolatlan háttérbeszorításukat. Mert hiszen a belföldi szén nemcsak fedezni tudja az összes szükségleteket, de

a tulprodukción folytán óriási készletek hevernek piac híján értékesítetlenül, mialatt maga a kormány is a drágább, de alig jobb külföldi, főleg lengyel kőszénrel vásárolta.

Epen ezért már nagyon esedékes volt a kormánynak az a lépése, hogy megállapodást kössön az erdélyi szénbányákkal a közintézményeknek szénellátására, elsősorban az államvasutak részére, amely a legnagyobb szénfogyasztó.

A közüzemek belföldi szénrel való ellátásának kérdését a közlekedésügyi minisztériumnak a jelentése tette aktuálissá, amelyet Valeanu tábornok az egyik legutóbbi minisztertanácsban terjesztett elő. Ez a minisztertanács kimondta, hogy az 1927-re szóló szénáraknak a CFR által történt megállapításával egyidejűleg az állam egész évre szóló szállítási szerződést kössön mindazon bányákkal, amelyek a külföldi

szénáraknál alig valamivel drágább hivatalos árakat elfogadják. Azokat a szénvállalatokat, amelyek a szerződést nem írják alá, a hivatalosan megállapított szénárak nem érintik.

A kormánynak ez a határozata a belföldi lignitbányákra is vonatkozik.

A kormány elhatározásának az erdélyi szénbányák szempontjából való nagy jelentőségét misem bizonyítja jobban, mint az, hogy a CFR 1927. évi költségvetése csak vontatáshoz szükséges fűtőanyag beszerzésére közel hárommilliárd lejt irányzott elő és ezen az összegben ezidén a belföldi szénbányák fognak megosztani. Ez az összeg ezelőtt jórészt külföldre vándorolt, hiszen ismeretes, hogy

egyedül a CFR évenként legalább ötszázmillió lej értékű szenet importál Sziléziából,

amely ilyenformán el fogja veszíteni egyik legjobb fogyasztóját. Általában véve, ha az állam legalább egy évre megkötö a szerződést az erdélyi szénbányákkal az összes közintézmények ellátására, akkor az ország ugyyszólván nem szorul többé importra.

— **Újra működik a Vezuv.** Rómából jelentik: Tegnap este óta a Vezuv szokottnál élénkebben működik. A tüzhányó kráteréből nagy füstfellegek törnek elő, úgy, hogy Nápolyban és környékén egész éjszaka nappali viláosság van.

Elcsapták a Marconi-társaság egész vezetését, mert a vállalat közel hétmillió font veszteséget szenvedett

Marconi lemondott az elnöki tisztségről és csak a műszaki vezetés lesz az ő kezében. A griffoni olasz fiu családias karrierje

(London, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már hosszú hónapok óta különös hírek keltek szárnyra a londoni Marconi Wireless Telegraph Company óriási veszteségeiről. A rossz gazdálkodás miatt ez a régi és tekintélyes vállalat elvesztette egész alaptőkéjét, mintegy hétmillió angol fontot, úgy, hogy az évek alatt gyarapított tartalékalapokból is csak egymillió fontja maradt. A részvényeseket két esztendőn át csitították különböző ígéretekkel, míg a mostani közgyűlésen kirobbant a botrány. Elcsapták a társaság egész vezetését és most a névleg elnöknek maradt Marconi műszaki zsenialitásán mulik jórészt az összeroppant vállalat szanalása.

Guilelmo Marconi egy korszakot alkotott és most elégedetlenkedő kisrészvényesek zugolódását akarja lecsapolni, hogy megmenthesse vele a Marconi Wireless Telegraph Companyt, amelyet ő csinált, hogy üzleti keretet teremtsen az alapítás idejében még szédületes elgondolási találmányának, a drótnélküli távirónak. A világhódító karrierjének szomorú fordulata jelentkezik Marconinál is, hogy 53 éves korában le kellett mondania saját társaságának elnökségéről, nem bírt a társaság veszteségei folytán megdühödött részvényesek haragjával, akik az elvesztett fontmilliókat, befizetett pénzüket követelik vissza és ilyenkor nem ismernek tekintélyt, tudni sem akarnak világmegeváltó érdemeiről, csak a kudarcot látják és lázasan kutatnak bűnbak után.

Harminckét évvel ezelőtt ...

Ere a fordulatra bizonyára sohasem gondolt Marconi Guglielmo, a szenátor, a legnagyobb olasz méltóság viselője. Mint fiatal ember Griffonban, valahol Bologna mellett álmódosított a sikerről, de csak 21 éves korában jutott el odáig, amikor megérezte, hogy helyes uton jár. A Hertz-féle elektromos-hullámokat akarta felhasználni üzenetek drótnélküli továbbítására. A siker rövid idő alatt jelentkezett, úgy érezte, elérte csak az emberi gondolattal megfogható villamoshullámokat, amellyel át lehet hidalni tengereket, földrészeket, talán világokat is... A sikert ott érezte lábainál és két évvel később Angliába ment, ahol találmányát fejleszteni akarta és mindjárt megalakult a Wireless Telegraph Company, amelynek részvényesei mostában annyi kellemetlen percet szereznek az öregedő szenátornak. Öt évvel később végigrezgett a művelt emberiség idegein a nagyszerű hír: Marconinak sikerült az irországi partról a kanadai partokig drót nélkül táviratoznia.

A dicsőség tetőfokán

Azután a Hertz-hullámok sebességével ment minden, 1913 január 1-én megkezdtek a rendszeres drótnélküli táviróforgalmat London és Newyork között, Marconi megkapta a Nobel-díjat és az olasz király szenátorrá nevezte ki. A világ csodálata kísérte, vagyona évről-évre szaporodott — ma is óriási értékek ura — és mindennel párhuzamosan nőtt a Wireless Telegraph Company üzleteinek mérete és jövedelmességé is.

Nagyon magasra jutott Marconi és mások szinte az egetek csapódó csodává fejlesztették az ő elgondolását, de közben megegyszer hallatt magáról, újabb nagyszerű felfedezéssel ajándékozta meg az emberiséget, amely lehetővé teszi, hogy a kődbezárt hajók életjelt adjanak magukról és megmentsek kétségbeesett utasikat az életnek. A Wireless Telegraph Companyt besugározta Marconi dicsősége, a különben óvatos angol kistökés készséggel adta elő pénzeit, ha a Marconi-társaság új részvényeket bocsátott ki.

Elgurulnak a milliók

Ő lett a társaság elnöke, de a lelke nem. Lassanként új munkatársak szegődtek hozzá, akiknek átengedte a teret és az intézkedés jo-

gát, ezek egybegyűjtötték a Marconi-társaság felé kínált pénzeket a részvényesektől és újabb üzletekbe fogtak. Olyan üzletekbe kezdett a Wireless Telegraph Company, amelyek messze távol estek a drótnélküli telegráftól. Egy nagy-

A legfőbb törvényhozó tanács fürölte a sajtótörvénytervezetből az elkobzásról szóló szakaszt

Kisebbségi enyhítésekkel fogadták el a törvénytervezetet

(București-Bukarest, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Viitorul“ jelenti, hogy a legfőbb törvényhozó tanács ülése megadta a hozzájárulását a sajtóreformhoz a következő módosításokkal:

1. Az elkobzások rendszere helyébe az ideiglenes lefoglalás lép kártérítési kötelezettséggel abban az esetben, ha a lefoglalást hatálytalannítják.
 2. Az álnév használatának megengedése.
 3. Nem időszaki nyomtatványokon elkövetett vétségekért a kiadó és nyomdász felelősségének megszüntetése.
 4. A kormány pénzügyi és diplomáciai akcióinak támadása csak akkor büntetendő, ha az hazug hírekkel és rosszakarattal történik.
- Elfogadták továbbá azt a javaslatot, hogy

szerű ember állott a Wireless Telegraph Company kormányrudjának élére, Isaacs Godfrey Charles, aki egy látta, hogy az idők szavát követni kell és alaposan kiterjesztette a társaság érdekhálózatát. Nem rajta mult, hogy az elgondolt tervek kedvezőtlenül ütöttek ki és a Marconi-társaságot veszteségek érték bankári és üzleti működése terén.

Csak két éve annak, hogy Isaacs elhunyt és halála után felfakadtak a sebek, a részvényesek soraiban szemmel látható nyugtalanság mutatkozott és most kiderült, hogy a Marconi-társaságot szanalni kell, veszteségei hatmillió fontnál többre rugnak. A nehézségek láttán Marconi szenátor maga vette kezébe a kibontakozás fonálát, mint elnök tárgyalta kisrészvényesek képviselőivel, akiknek idegességét azonban, ugy-látszik, semmiféle hatalommal nem lehet lecsillapítani. Marconi lemondott a Wireless Telegraph Company elnökségéről és műszaki vezetőként folytatja működését.

az újságírói hivatástól csak azok tilthatók el, akik háromszor lesznek jogerősen elítélve sajtódeliktumokért és ebben az esetben is nem kötelező a hivatás gyakorlásától való eltiltás, csak fakultatív. A sajtódeliktumokért fogházra elítélt újságíró szabadlábban védekezhetik a semmitő-székhez felterjesztett felebbezése tárgyalásánál.

Ezeket a módosításokat a törvényhozó tanács Cudalbu elnökletével egyhangulag fogadta el és valamennyi tagja aláírta. A fentiekben kívül egyesek külön véleményen voltak még más kérdésekben is, így többek között Vespasian Pella, az újságírótestület létesítésének kérdésében különvéleményt jelentett be. Ehhez többen is csatlakoztak, mások az ellen foglaltak állást, hogy a lapok igazgatói csak román állampolgárok lehetnek.

Nyílt küzdelem jegyében ült össze a kolozsvári tanács alakuló ülése

Osvada polgármester dodonai nyilatkozata

(Cluj-Kolozsvár, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma délután három órakor összeült Kolozsvár város alakuló közgyűlése. Három hónappal ezelőtt a politikai pártok békés megegyezése jegyében született meg ez a tanács és ma délután mégis a nyílt küzdelem jegyében kezdte meg munkáját. Ebben a pillanatban még nem lehet világos képet alkotni a helyzetről, annyi azonban előrelátható, hogy a paktum felmondása az összes tanácsosok közötti békés együttműködés munkáját fölöttébb kétségessé teszi és a tanácsulések nem a termékeny és nyugodt közigazgatás munkájára fognak szorítkozni, hanem a politikailag szembenálló pártok harc terénümá fognak kiszélesülni.

Amint azt megírtuk, a kormánypárt helyi tagozata felmondotta a paktumot és szabadkezet kívánt biztosítani magának a város ügyeit ténylegesen irányító állandóbizottság összeállításánál. Egyes verziók szerint a kormánypárt a magyarpárti tanácsosok révén a tanácsban alkotott többség segítségével teljesen mellőzni akarta a bizottság összeállításánál a nemzeti parasztpárt, a szocialista párt és a Zsidó Választási Blokk jelöltjeit. Osvada polgármester ugyan alig néhány nappal ezelőtt kijelentette, hogy keresni fogja a pártokkal a békés megegyezés

lehetőségeit. Ez azonban — amint alább kiténik — nem vezetett eredményre. Az ellenzéki pártok ragaszkodtak a paktumban biztosított jogaikhoz, amit Osvada polgármester nem volt hajlandó akceptálni.

Ilyen bizonytalanságban értünk el a tanács megalakulásának előestéjéig. Ma este az Uj Kelet munkatársa felkereste Osvada polgármestert, akihez kérdést intéztünk a helyzetre vonatkozólag.

— Van-e megegyezés az ellenzéki pártokkal? — kérdeztük.

— Nincs — hangzott a lakonikus válasz.

— Milyen lesz az állandóbizottság összeállítás?

— Nem tudom — válaszolta mosolyogva a polgármester. Az állandóbizottságot a tanács 50 választott és kinevezett tagja választja meg.

— Precízebben: a zsidóság képviselője megkapja-e a paktumban is biztosított helyét az állandóbizottságban?

— Nem tudom...

— Polgármester Úr egy nyilatkozatában nemrégiben kijelentette, hogy az állandóbizottság összetétele olyan lesz, amely a város minden rétegét reprezentálni fogja.

— Az állandóbizottság összetételében az összpolgárság érdekeit fogja képviselni...

— Polgármester Úr biztosítottnak látja a békés együttműködést az összeülő tanácsban?

— A nyugodt közigazgatást biztosítva látom...

Osvada polgármester dodonai kijelentései kellő megvilágításba helyezik az alakuló tanácsülés atmoszféráját.

* Wagner—Jauregg-féle malária-oltások a Nerva szanatóriumban, Cluj, Str. Regala 12/a Tel. 600

Megnyílt

a „NERVA“
szanatórium

Str. Regala (volt
Majális-u.) 12-a. sz.

Rendes gőz- és kádfürdő 40 lej. Massage 10 lej.

gőz- és kádfürdője

a közönség részére.

Nyitva férfiakkal reggel 5-10-ig és d. u. 5-8-ig. Nőknek d. e. 10-12-ig, d. u. 2-5-ig. Jegyek kaphatók a trafikokban és a pénztárnál.

lei 39
lei 67
lei 77
lei 137
lei 20
lei 67
mand 8.

pság a cionizmus
an keresztülszöve
lyek a palesztinai
inában mindenütt
szervezetek. Sok
k az ortodox mun-
között egy koló-
ktájának is, akik
i alap földjén és
éjük az új nem-
ék.

gyelőre még na-
res ítéletet lehetne
olatban. Bizonyos
nerációkat egy a
i ösztönükben győ-
Palesztina rögeihez
vallásos megérzés,
nyilatkozott meg.

risi
t?

körökben a leg-
ír a legközelebbi
övetség vezetését

ben messzemenő
legfontosabb állo-
gy Csehszlovákia
szlovák belpoliti-

hardtot.

Reinhardtot

strejött. Testvéri
tottak iránt érzett
x Reinhardtot fran-

következő szónok,
etországban olyan
helyek remélni en-
ma már minden
kis a békét akarja.
ágban is a józanok
kere törekszenek.
an német nyelven
öbbek között eze-

a nemes zenéjü
nyelvemen vála-
etek meghatározó-
idehozok, szintén
ni, de mondhatom
emberiesség és a
nk és tehetségünk

zavakkal köszönte
sét, a nemzetközi
onatkozólag. Max
szés követte.
erriot közoktatás-
Reinhardt, később
el tett látogatást.

Keletben

ZSIDÓ NÉPELET

Egy zsidó város Marokkóban

Ki hinné, hogy Délmarokkóban zsidó város létezik hatalmas kereskedelemmel. Csak félfüllel hallottunk e város létezéséről, de Marokkóban való tartózkodásunkat feltétlenül fel akartuk használni, hogy ezt a ritkaságot is megtekintjük. Decemberben volt, amikor autónk a vörös téglaszínű sivatagon végigszárguldott. Ködfelhők gyűlnek fel, az ember azt hiszi, mesebeli állatok várják a távolban, szinte kellemetlen szembeutazni velük, egyre nagyobbodnak, később eltűnnek ez állatoriasok s az egész végül fehér és vattaszerű, mint a nyári felhő. A gépkocsi elsiklik a ködfátyol alatt. A nap gyöngén kisüt. Hideg van, összehuzódunk takaróinkba és meglapátjuk utunkat.

Lassan utazhatunk, mert egy másik zónába jutottunk, ahol még sűrűbb a köd, de valahogy mégis kijutunk ebből a kellemetlen légkörből, a nap barátságosabban és erősebben süt ránk. A takarók ismét lekerülnek rólunk.

Megyünk a tenger felé, fehér dűnák között. Nemsokára a tenger halljuk, amint háborog és látjuk, hogy lent valahol egy európai város terpszkedik, sziklás félszigeten. Nem hisszük, hogy ez Marokkó. Olyan mint Bretagne egyik városa, Saint Malo talán.

Kocsink megáll Mogador hatalmas ivü városkapuja előtt. Minden európai: a házak, a kövezett utcák, a kis szálloda, amelynek ime lépcsőháza van, folyosói, tiszta szobái, utcára nyíló ablakokkal.

1759-ben Sidy Mohamed Ibn Abdulla egy fogoly francia mérnökkel tervezte meg ezt a különös várost. Az ő tervei szerint emelkedtek itt a falak és házak, sáncok, a mecsetek, amelyek olyanok, mintha keresztény templomok lennének. Sziklára épített város ez, szűk és összeszorított, nem mint Marokkó többi városa, amelynek városra hatalmas mezőket és szép nagy kerteket ölel fel. Nincsenek pálmák erre, sem narancsligetek, körülötte a végtelen tenger s mögötte a holt dűnák végtelenje.

Ez a telep nem is élhet másból, csak a kereskedelemről. Délmarokkó nagy kikötője ez és a szultánok mindjárt a város megalapítása után a zsidókat telepítették ide. Marokkóban különben ritkán volt rossz helyzetük, ebben a városban meg éppen kivételes elbánásban részesültek. Volt ugyan egy idő, Mouleh Jazid szultán idejében, amikor erőszakkal akarták a mozlin vallásra áttéríteni őket, de a zsidók állhatatosak maradtak és inkább elviseltek mindenféle testi bántalmazást, csak hogy megmenték lelkük épségét. 1846-ban keserű napokat éltek át, amikor a francia flotta a várost bombázta, majd 1860-ban, amikor a spanyol hadihajók vették tűz alá.

Ezektől a szomorú időktől eltekintve, a zsidók nyugalomban éltek, sokan közülük meg is gazdagodtak. Karavánok indultak innen a mesze Atlasz felé, sőt mélyen be Afrikába, egészen Timbuktuig.

Ma 20 ezer lakos közül 14 ezer zsidó. Övék az egész kereskedelem, ők rendelkeznek a legtöbb hajó fölött. A szombatot szentül megtartják, minden munka szünetel ezen a napon. Fekete burnuszban járnak az utcán és sokat ülnek templomaikban. Rendkívül szép emberek, lezármozottjai azoknak a Spanyolországból kiűzötteknek, akik a mozlinek védelmét keresték. Méltóságos magatartásuk, nyugodtságuk és esőndes beszédük után itélve mindenki azt hinné, hogy irástudók, akik egész idejüket eszmék kimerítésével töltik. Jól beszélnek franciául, néhány év alatt sokan annyira elsajátították ezt a nyelvet, mintha mindig is Franciaországban éltek volna, nem pedig egy marokkói félszigeten. Mogador régi kikötőjét két moló védi, amelynek végén tornyok állanak. Innen esik a legszebb kilátás és szombaton ide zárandokol Mogador lakossága. Szemben egy sziklasziget egyetlen komor házzal, amely egykor marokkói államfogház volt. Legutolsó foglya a lázadás miatt elítélt Raisuli volt, a vakmerő rablóvezér, akivel a nagyhatalmak mint egyenlő féllel tárgyaltak és ilyen módon sikerült őt törbeeselni és elfogni.

A város gyöngén fejlődik és a lakosság nem képes elérni a franciáknál azt a kormánytámogatást, amire szüksége lenne terjeszkedése érde-

kében. Így hát a mogadoriak maguk gondoskodnak arról, hogy vissza ne fejlődjenek és hogy az Európával való kontaktusuk minél jobban kimélyüljön. Mogador gazdag zsidó elhatározta, hogy ebbe az afrikai városba életet hoznak egy tengeri fürdővel és idecsábítják az exotikumot szerető európaiakat. A világ leg-egyenletesebb klímája van ugyanis ennek a vidéknek. Strandja vetekedik Ostende strandjával és nyáron az itt végighuzódó tengeri szelek következtében alig melegebb az éghajlat, mint a téli hónapokban. Egy afrikai Biarritzot vagy San

Sebastian fognak idevarázsolni Mogador zsidói akik bizonyára azon lesznek, hogy e város tartása meg továbbra is zsidó jellegét.

Erre különösen ügyelnek. A zsidó intézményeket, elsősorban az iskolákat, amelyekben nagy szerepet juttatnak a héber nyelvnek, minden tekintetben tökéletesítik és anyagilag is bőven istápolják. Mogador ifjúsága jó és alapos zsidó nevelésben részesül és innen van, hogy az egyszerű iparos és kereskedő ebben az afrikai városban olyan, mint az irástudó, aki egész idejét eszmék kitermelésével tölti.

Z. N.

Megkezdték a Transsylvania filmgyár hatmillió lejegyadó-bírságának tárgyalását

A részvénytársaság szerint jogtalan volt a bírság kirovása. Hétfőre halasztották a tárgyalás folytatását

(Cluj-Kolozsvár, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Még élénken emlékeztet az a nagyarányú visszaélés, amelyet a Transsylvania-részvénytársaság kolozsvári filmgyár két volt igazgatója követett el, egyrészt a részvénytársaság, másfelől pedig a kincstár kárára azzal, hogy a mozgósítványok jegyét meghamisították és úgy hozták forgalomba. Amint ismertetés, a két igazgató közül az egyik az igazságszolgáltatás elől külföldre szökött, a másikat pedig nemrégiben ítélte el a törvényszék kétévi börtönrre. Az ügynek a két igazgatót kívül még több szereplője volt, akiket szintén vád alá helyeztek és a törvényszék kisebb-nagyobb szabadságvesztésre ítélte. Felelősség folytán azonban az Itélőtábla elé került az ügy, amely az első bíróság ítéletét megsemmisítette és az összes vádlottakat felmentette.

A forgalomba hozott adózatlan jegyek miatt a pénzügyigazgatóság a részvénytársaságot hatmillió lejes pénzbírságra sújtotta, amely ellen a Transsylvania, minthogy a vállalat teljesen ártatlan volt ebben az ügyben, felelősséget élt. Az ügy tárgyalását mára tüzte ki Dunca tanácsa. A kincstár képviseletében Dumitriu pénzügyi adminisztrátor és Runcan kincstári ügyvéd jelentek meg, míg a részvénytársaság képviseletében dr. Pop Jonel és dr. Fischer József ügyvédek. A vádat dr. Ilea ügyész képviselte.

Mielőtt az ügy érdemleges tárgyalására került volna a sor, a részvénytársaság képviselői a bizonyítás kiegészítése iránt tettek javaslatot és a tárgyalás elhalasztását kérték. Előadták, hogy a kolozsvári pénzügyigazgatóság annak idején, mikor a vizsgálatot bevezette, anélkül hallgatta ki a részvénytársaság alkalmazottait, hogy magát a céget meghívta volna s így nem volt alkalmuk és módjuk a tanuk vallomására megjegyzéseiket megtenni. Ez olyan egyoldalú eljárás volt, amely jogilag nem állhat helyt és ezért az új tanuk egész seregét jelentették be.

A pénzügyigazgató, a kincstári ügyvéd és az ügyész elleneztek a tárgyalás elnapolását. A bíróság erre visszavonult és rövid tanácskozás után elrendelte az érdemi tárgyalás megtartását.

Ezután Pop Jonel dr. ügyvéd hosszabb beszédben fejtette ki, hogy a pénzügyigazgatóság bírság megállapítása formai okok miatt nem állhatja meg helyét, de ha még így is lenne, magát a részvénytársaságot nem lehet anyagiilag felelőssé tenni olyan pénzügyi kihágásért, melyet alkalmazottai követtek el.

E beszéd után a tanács tagja Filipescu összeférhetetlenségi bejelentést tett maga ellen, minthogy tagja volt annak a tanácsnak, amely a büntető ügyben ítélkezett. Az ügy további tárgyalását hétfőre halasztották.

**Még nem késő ma sem, váltsa meg slachmonez helyett távirati gratulációját
Töltse ki a blankettát, hogy eljuttassuk Erec Jiszraelbe!**

HANDED IN ON

TELEGRAM

Keren Kajemeth

Jerusalem

Az egész zsidó nép minden egyes tagjának részt keli venni adományával, hogy Palesztina földjét az egész zsidó nép örök tulajdonába visszaváltsa a Keren Kajemeth.

Ez legyen az új negyedszázad feladata és ezt adománnyal és munkával támogassuk.

Aláírás

HUNDLY ACCEPT THIS SINCERELY MEANT MESSAGE PER POST INSTEAD OF A TELEGRAM THE DIFFERENCE IN COST GOES TO THE BENEFIT OF THE JEWISH NATIONAL FUND

אור יסיר בוד ברכו קרנת מוסדת לן כריתם טלורמה יוסוס קרנת מוסדת לן כריתם

A megváltás összege Erec-Jiszrael földjének visszaváltását szolgálja.

Vágja ki ezt a blankettát és aláírva küldje be slachmonez helyett távirati megváltását.
Cím: Keren Kajemeth — Cluj, Str. Baron L. Pop 10.

Orosz

Varsó, már híresztelésekkel szág között fro ellen, Charko Eszerint Patek követet sürgős formációs utra körök különöse tosságot, mert orosz-lengyel k olyásolták.

A kam

(Bucuresti-tudósítójától.) nőkölt. Jacobes hozta, hogy a jelenését beszű osztás több sza lésügyi minisztr vinai kataszter Chirila a teme zetéről beszél é Petrovici minis liceum felépítés Florescu i ellen.

Kártya

(Bucuresti-tudósítójától.) galaci főügyész rendőrség bünt tisztjének kísé galaci nyugdíja ezeltt ugyanis séghez, amely arra, hogy a főleg köztisztvis akik azután r folytatják a ká val a detektive foglaltak le, a dig kiderült, h a klubnak. Ez ügyész a klub bezárását rende

a kol

Dun (Cluj-Kolozs tudósítójától.) rencsétlenség tö levő állami gyu órakor Duma L akart eszközölni Elővigyázatlaná derített ok köv

a gépház ha kapta s több göben, feldo tére, ahonn le ismét a g mindkét ka szerencsétlen terem meny estében me

A szerencsét

Bár
ORAD

Garanciaszerződés készül Oroszország és Lengyelország között

Varsó, március 18. Ellentétben azokkal a híresztelésekkel, mintha Anglia és Lengyelország között front készülne Szovjetország ellen, Charkovból érdekes jelentés érkezik. Eszerint Pateket, a Moszkvába delegált lengyel követet sűrűn Varsóba hívták, ahonnan információk utra indult Ukrajnába. Ennek orosz körök különösen azért tulajdonítanak nagy fontosságot, mert az ukrán politikai vezetők az orosz-lengyel közeledést mindenkor erősen beolvasolták.

Pateket Ukrajnában rendkívül szívélyesen fogadták és a bankettek elhangzott beszédek-ből ki lehetett érezni a két ország közötti barátság után való áhítást. Az újságírók előtt Patek kijelentette, hogy Lengyelországban elvben készek hozzájárulni ahhoz a garancia-szerződéshez, amelyet legutóbb Oroszország felajánlott. Patek ezúttal újból hangsúlyozta Lengyelország békeszándékát és hosszasan beszélt az Oroszországgal való gazdasági kapcsolatok kimélyítéséről.

A kamara a Petrovici—Negulescu afférban Petrovici mellett foglalt állást

(Bucuresti-Bukarest, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kamara ülésén Braescu elnököl. Jacobescu a belügyminiszter tudomására hozta, hogy a „Cuvantul Nou“ című lap megjelenését beszüntették. Rasvan az erdélyi földosztás több szabálytalanságát hozza a földművelésügyi miniszter tudomására. Carlan a bukovinai kataszteri szolgálat hiányait panaszolja. Chirila a temes-torontáli mócok szomorú helyzetéről beszél és támogatást kér. Saneiu Saveanu Petrovici miniszter támogatását kéri a strajneti liceum felépítésére.

Florescu intézkedéseket kér a cukortörzst ellen.

Aciu tiltakozik az ellen, hogy több régebbi korosztályt behívtak Szatmáron.

Ezután folytatták a munkakamáráról szóló törvényjavaslat vitáját.

Inculet a paritásos rendszerű kamarák ellen foglalt állást és azt szeretné, hogy csak a munkások képviselői foglaljanak helyet ezekben a kamarákban.

Petrovici miniszter — akinek Negulescu kamarai elnökkel tudvalevőleg afférja támadt — megjelenik az ülésteremben, mire a többség lelkesen megjelenti, jelétül annak, hogy a kamara a közoktatásügyi miniszter mellett foglalt állást az ismeretes afférban.

Kártyabarlangot robbantott fel az ügyészség a galaci nyugdíjasok klubjában

(Bucuresti-Bukarest, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Március 16-án este Paraschivescu galaci főügyész több sziguranacetektiv és a rendőrség bünyői nyomozó osztályának több tisztjének kíséretében házkutatást tartott a galaci nyugdíjasok klubjában. Néhány nappal ezelőtt ugyanis feljelentés érkezett az ügyészséghez, amely felhívja a hatóságok figyelmét arra, hogy a klubban kívül álló embereknek, főleg köztisztviselőknek is megengedik a belépést, akik aztán meg nem engedett méretekben folytatják a kártyázást. A házkutatás alkalmával a detektívek valóban óriási összegű pénzt foglaltak le, a játékosok igazoltatása során pedig kiderült, hogy tulajdonképpen nem tagjai a klubnak. Ezen az alapon Paraschivescu főügyész a klub helyiségeinek azonnali végleges bezárását rendelte el.

A klubban tartózkodó vendégek igazoltatása során súlyos incidens is történt, amelynek komoly következményei lehetnek a város politikai életében. Az történt ugyanis, hogy a razzia alatt Dimitriu őrnagy, kormánypárti képviselő rátámadt Anghelutza averescanus helyi párttitkára és sértő szavak kíséretében azt a vádat vágta szemébe, hogy nem áll távol azoktól az üzelmektől, amelyek miatt a klubot bezárták. Anghelutza párttitkár élesen visszautasította a vádat, majd a szóváltás hevében kétszer arculütötte Dimitriu őrnagyot.

Az incidens, amely lovagias utra terelődött, élénk pertraktálás tárgyát képezi Galac politikai köreiben és egyelőre nem lehet tudni, milyen politikai következményei lesznek a kinos afférnak.

Borzalmas katasztrófa a kolozsvári állami gyufagyárban

Duma László mechanikus darabokra szakította a lendítő kerék

(Cluj-Kolozsvár, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap délután megrendítő szerencsétlenség történt az állomásépület mellett levő állami gyufagyár gépteremében. Este hat órakor Duma László mechanikus kisebb javítást akart eszközölni az egyik gép szerkezetében. Elővigyázatlansága, vagy más eddig ki nem derített ok következtében

a gépház hatalmas lendítő kereke elkapta a többször megforgatta a levegőben, feldobta a gépterem mennyezetére, ahonnan véres fővel zuhant le ismét a gépek közé. A lendítőkerék mindkét karját többől kiszakította a szerencsétlen fiatalembernek, aki a terem mennyezetén fejtört, majd estében mellkasát szakították fel a géprészek.

A szerencsétlenség pillanatában a gépterem-

ben senki sem tartózkodott és a katasztrófára csak a mechanikus kétségbeesett jajkiáltásai nyomán lettek figyelmesek. Az erős fiatal szervezetben még volt némi élet midőn rátaláltak. Beszállították a sebészeti klinikára, de Duma László utközben kiszenvedett.

A fiatal mechanikus tragédiája iránt általános részvét nyilvánul meg. Alig néhány héttel ezelőtt akceptálta a gyár gépészi minőségben. A megüresedett állást többen is megpályázták és a gyár azért fogadta a szerencsétlenül járt mechanikus fiatal kora ellenére az üzem szolgálatába, mert

az állást megpályázó levelében azt írta, hogy özvegy édesanyja egyetlen támasza.

Néhány heti szolgálata alatt, felettesei általános meglepődését váltotta ki, szorgalmával és szakértelmével.

Bárány ארטה. כשר. éterme
ORADEA, Strada Episcopul Pavel-utca No 21.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja.
Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Marton Ernő.
Az Uj Kelet cikkeinek utánnomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

A mai naptár

Péntek
Susán Purim
Szióra: Cáv
5687. Veadar 15.
1927. március 19.

— Még két hétig fog tartani a király rádium-kurája. Bukarestből jelentik: Az udvari orvosok elhatározták a rádium helyi kezelés folytatását a királynál. Az új kezelés két hétig fog tartani és emiatt a királyi pár tervezett utazása halasztást szenved. Az elutazás időpontját még nem lehet megállapítani.

— Ungvár marad Ruszinszko fővárosa és Munkács kárpótlást kap. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány a ruszinszko, illetve az ungvári közvélemény nyomásának engedve, a közigazgatási reformjavaslat módosítását és Ungvárnak Ruszinszko fővárosul való további meghagyását határozta el. Kárpótlásul a kormány Munkácson kereskedelmi főiskolát, ipariskolát, földművelésügyi akadémiát és mezőgazdasági múzeumot létesít. Munkács továbbá kereskedelmi és iparkamarának lesz a székhelye és enkorgyarat is kap.

— Megvesztegetés büntetésében mondták ki vétkesnek az amerikai petróleumkirályt. Washingtonból jelentik: A legfelsőbb törvényszék megvesztegetés büntetésében vétkesnek mondtotta ki Sinclair ismert amerikai petróleumkirályt, aki néhány év előtt óriási összegekkel vesztegette meg Falls és Demby minisztereket, hogy kijárják számára az akkoriban felfedezett petróleumterületek koncesszióját. A bünperben az ítéletet még nem hirdették ki, a bíróság csupán a bünösséget állapította meg. Jogászörökben 6—12 havi börtönbüntetést várnak.

— A walesi herceg charlestont táncol. Londonból jelentik: A brit légió bálján tegnap megjelent a walesi herceg is. Az angol trónörökös több hölgygel charlestont táncolt, a legszívesebben Evelyn Scotchbrook kissasszonnyal, aki telefonkezelő Mowbrayban.

— Hathavi fogházra ítélték egy budapesti újságíró. Budapestről jelentik: A budapesti büntetőtörvényszék Lukács István hírlapíró, sajtó utján elkövetett rágalmazásért hathavi fogházra és ezer pengő pénzbüntetésre ítélte, mert a „Magyar Hírlap“ decemberi számában „Megvesztegetéssel gyanúsítja egy feljelentés a budapesti polgári törvényszék vezetőjét“ címmel cikket írt, amelyben a budapesti polgári törvényszék másodelnökét súlyosan meggyanúsította. A vádlott a tárgyaláson beismerte, hogy értesüléseit rossz forrásból szerezte és így alaptalanul gyanúsította meg a másodelnököt.

— Egy portugál pilóta átrepülte az Atlanti-óceánt. Lisszabomból jelentik: Deyres portugál pilóta a nyugatafrikai Gubaque helységről startolva, átrepült az Atlanti-óceánon. A 2575 kilométer utat 17 óra 25 perc alatt tette meg. A repülőgép menetsebessége 150 kilométer volt óránként, ami által ezen a hosszú útvonalon új rekordot állított fel a portugál pilóta.

— Dr. Georg Wollstein Máramaroszigeten. Március 20-án Máramaroszigetre érkezik dr. Georg Wollstein, a Keren Kajemet Lőjiszrakéi jeruzsálemi direktóriumának delegátusa, aki igen érdekes előadást fog tartani Palesztina földproblémájáról, különös tekintettel a jelenlegi helyzetre. Kiséretében Székely Béla, a KKL jeruzsálemi főirodájának főtáskára és Dr. Krémer Armin is Szigetre érkeznek. Az előadás irán bizonyára fokozott érdeklődés fog mutatkozni a máramarosi zsidóság részéről, mert a máramarosi zsidóságot elsősorban érdekli az a probléma, amelyet az előadók ki fognak fejteni.

A csempész párbaja a határőrrel a szakadék fölött

In contumaciam öt évi fogházra ítélték a máramarosi marhacsempészt, aki egy 12 méteres szakadékba dobta granicsár kísérőjét

(Cluj-Kolozsvár, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári hatodik hadtest hadbírójának második számú tanácsa egy részleteiben is rendkívül érdekes és detektív-regényekre emlékeztető bűnügyben ítélték ma délelőtt. A bűnügy 1926 nyarán történt a máramarosi cseh határvonal mentén. Augusztus 17-én este Rusu Victor határőr észrevette, hogy az erős szürkület leple alatt valaki egy marhacsempészt próbál átusztatni a Tiszán Csehszlovákiába.

A katonai riasztó lövést adott le fegyveréből, mire a csempész, aki már majdnem a folyó közepén volt az állatokkal, visszatért román területre. Itt a határőr igazoltatta a csempészt, akiről kiderült, hogy Tivadar András Huta községbeli gazdával azonos. A csempészállatokat egy, a lövés zajára elősiető másik határőr gondjaira bízta, ő maga pedig elindult a csempészszel Huta község felé, ahol a legközelebbi

csendőrs állomásozott.

A Huta felé vezető utat egy tizenkétméteres szakadék fölött vezet el, amelyet egy keskeny palló hidal át csupán. A palló közepére érve, Tivadar hirtelen megfordult s villámgyors mozdulattal a mélybe taszította a határőrt. Ezután csehszlovák területre szökött át a csempész, ahonnan máig sem tért vissza. Rusu, a lelkiismeretes határőr, két napig feküdt összetört karokkal és lábakkal irtózatot kinok között és étlén, szomjan, míg végül egy keresésére indult járőr rátalált. Alig volt már élet benne. Előadása alapján a katonai ügyészség megindította a vizsgálatot és az ügy ma délelőtt került a kolozsvári hatodik hadtest hadbírója elé.

A tárgyaláson mankóval jelent meg a szerencsétlenül járt határőr, akinek vallomása mély hatással volt a jelenlévőkre. A hadbírósg rövid tanácskozás után in contumaciam 5 évi börtönrre ítélte Tivadar Andrást.

— **Dr. Olsvanger Immanuel előadása Brassóban.** Brassóból jelentik: Szerdán este szorongásig megtelt az arváház-utcai hitközségi tanács-terem, hogy jelen legyen az európai hírű szónok, dr. Olsvanger előadásán. Feszült csendben kezdte meg előadását dr. Olsvanger: Ugy informáltak engem, — mondotta — hogy Brassó zsidói cionisták, itt tehát közhelyeszerű, ugynevezett propaganda-beszédnek létjogosultsága nincs. További beszéde során a Palesztinából visszavándorlók érthető lelki-állapotából eredő túlzásokat tompította. Természetes, hogy azok, akik a maguk galutbeli mentalitását vitték az őshazába és minden idealizmustól függetlenül nem alkalmazkodtak az új életviszonyokhoz, melyek föltétlenül produktív pályán való elhelyezkedést kívánnak meg, — nem találták meg a galutot Erec Jiszráélben és természetesen visszajártak. Gazdasági krízis nemcsak Palesztinában van. Angliában például egymillió a munkanélküli. De míg az angol munkanélküliség oka a túltermelés az ipari cikkekben, ahol tehát az újabb tőkeinvestálás nem segít; addig Palesztinában még a normális termelési viszonyokat sem értik el és az újabb pénzmasszákat felhajtásuk által egy csapásra megoldható a munkanélküliség kérdése, sőt havonta háromezer főnyi bevándorlás is biztosítható volna, ha kellő tőke áll rendelkezésre. Dr. Olsvanger szellemes fordulatokban gazdag beszédét percekig tartó taps követte. Az előadást Sebesi László a Keren Hajjeszód bizottság társelnöke köszönte meg. Dr. Olsvanger még az éjjel folyamán Bukarestbe utazott, ahol Mitilineu külügy-miniszternél jelenik meg. Innen Krajovába utazik egy előadás megtartására.

— **Távírat gratuláció a KKL 25 éves jubileumára.** Ma minden zsidó családot felkeres a Keren Kajemet egy-egy munkatársa, mert módot akarunk nyújtani minden Palesztinát szerető zsidó embernek, hogy slachmoneszenek 100 lejes megváltásával a KKL 25 éves jubileumára gratuláló blankettát tölthessen ki és azt aláírásával lássa el. A blankettákat összegyűjtjük és eljuttatjuk Palesztinába, hogy megőriztessék minden időkig a neve annak, aki gratulációs táviratának megváltásával az ország földjének visszaváltásához hozzájárul. A Keren Kajemet Erdélyrészi Irodája.

— **Nagy alapítvány zsidó ujjáépítési célokra.** Londonból jelentik: A „Jewish Chronicle” vezérigazgatója, Izrael Davis, zsidó ujjáépítési célokra végrendeletileg 80 ezer font sterlinget hagyatkozott. Izrael Davis a londoni city leggazdagabb polgárai közé tartozott.

Dugulás és aranyeres bántalmak, gyomor- és bélzavarok, máj és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűviz, naponként többször bevéve, hathatós segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a Ferenc József viz alhasi megbetegedések esetében gyorsan és mindig enyhén hat. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben n.

— **Németország minimális vámtarifát biztosít Franciaországnak.** Párisból jelentik: Ma aláírták azt a jegyzőkönyvet, amely a végleges kereskedelmi szerződés alkalmazásának alapelveit Francia- és Németország között megállapítja. A szerződésben a francia termékek számára minimális vámtarifát biztosít Németország.

* **Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselőt az ország minden helyiségében.

— **A kolozsvári rendőrség hírei.** Almasan Romulus rendőrkapitány, a rendőrség információs osztályának főnöke vezetésével a rendőrség bűnügyi osztálya széleskörű razziait rendezett tegnap éjjel az egész város területén. A razzia nyomán több bodegának, vagy étteremnek nevezett lokálban foglalkozás nélküli nőket találtak, akik nyílt prostitúciót folytattak. Tíz nőt bekísértek a rendőrségre s orvosi vizsgálat alá vetették őket. Tíz közül hatot betegnek találtak s a venerikus kórházba internáltak. — Tegnap délután letartóztatták Irimias Stefan, aki a Ferenc József-ut 105. számú házban a padlásáról fémerneműt és egyebet lopott el mintegy tízezer lej értékben. — A kolozsvári rendőrségen a belügyminisztérium jóváhagyása alapján a következő előléptetések történtek: Jon Muresan elsőosztályú komiszár, Vertan harmadosztályú komiszár, Orlescu, Marposan és Faragó másodosztályú szubkomiszárok lettek.

Magyar képviselők és szenátorok a

Metropol-ban

BUKAREST

étekeznek. Pontos kiszolgálás. Elsőrendű konyha. Bejárat Calea Victoriei, vagy Str. Academiei felől

— **A legnagyobb zsidó drámaíró legnagyobb alkotásáról.** Peretz Leo „Die goldene Kette” című grandiózus művéről tart előadást dr. Olsvanger Immanuel a kolozsvári Barisszia irodalmi estélyén, amely március 24-én este lesz a piarista gimnázium dísztermében. Az európai hírű Olsvanger dr., akit már egy ízben alkalma volt hallani Kolozsvárnak is, a zsidó irodalomról tartandó konferenciája keretében fogja a „Die Goldene Kette”-t ismertetni. Utána Margareta Melcher, a Zsidó Nők Világszövetségének főtársa tart előadást a zsidó nő feladatairól. A műsor további részében Giszkalay János legújabb költeményeivel, Schwimmer Margit énekszámokkal, Gidály Kálmán és Boskovics Sándor zenedarabokkal fognak szerepelni.

— **Tíz haláleset egy lakodalom után.** Lembergől jelentik: Wygod mellett egy kis faluban ötven főnyi lakodalmas nép súlyos mérgezést szenvedett a lakodalmon élvezett szeszesitaloktól. A lakodalom résztvevői mérgezés tünete között megbetegedtek és majdnem mind egyikek kórházba kellett szállítani. Tizen közül meghaltak. A csendőrség a koresmárost, aki az italt kiszolgáltta, őrizetbe vette.

A FIATALSÁG SZÉPSÉGÉT és UDESEGÉT

FOKOZNI ÉS MEGŐRIZNI KIZÁRÓLAG A FELÜLMULHATATLAN

PERLE DE PARIS

JOCKEY CLUB

FLEUR D'ELITE

ETOILE DE FRANCE

LADY

EAUX DE COLOGNE ÉS ILATSZER

HASZNALATA UTJÁN LEHET

— **Letartóztattak egy volt angol tengerészparancsnokot.** Londonból jelentik: Az angol admirális kérésére letartóztatták Collin Mayer volt tengerészparancsnokot, aki 3 évvel ezelőtt lemondott rangjáról és a Wickers-művek szolgálatába lépett. Mayert azzal vádolják, hogy ellopta az admirálisnak tengeraltjáró építésére vonatkozó titkos terveit és eladta a Wickers műveknek.

— **Megnyílt Berlinben az erdélyi népipari kiállítás.** Berlinből jelentik: Tegnap nyitották meg Berlinben az erdélyi népipari kiállítást a román követ és a követség egész személyzetének jelenlétében. A megnyitőünnepségen Becker porosz közoktatásügyi miniszter, Freytag, a kulturális szekció vezetője, Jecu, az Astra képviselője és Csáky, a nagyszabeni német kulturregységet megbízottja tartottak beszédeket. A népipari kiállításnak, amelyet igen nagyszámú közönség látogat, szép sikere van.

— **A Kolár-quartett hangversenye.** A piarista főgimnázium dísztermében tegnap este adta ezidén második hangversenyt a kiváló Kolár-quartett, mely már multkorai bemutatkozásával is bebizonyította, hogy disztigált eszközökkel rendelkezik a legfinomultabb és legtöbb kongenialitást igénylő zeneművek interpretálására. Tegnap programjuk során először Gretschaninow quartettjét adták elő, ezt a különösen érdekes és meglepő zenei architektúrával felépített művet, amelynek minden érdekességét és minden részletességét érzékeltetni tudták az interpretátorok. Hasonló felkészültséggel játszották Schubert: „Tod und das Mädchen” című halhatatlan szünetét. A Mozart-kvintett szépségeinek felszínrehozásához nagyban hozzájárult David Rogozea professzor kitűnő klarinet-játéka is. E nagyszerű est sikeréhez a kivételes tehetségű Kolár Károlyon kívül Nicolae Pop, Julius Lebeda és Anton Weidl járultak nagyban hozzá.

Underwood

a világ legjobb írógépe. — Gyári lerakat Bévész Béla papírkereskedésében, Marosvásárhely

Zongorák

nálam jelenleg a következő árban kaphatók:
Uj Hoffmann piano, 6 octávós lei 26,000
Uj Hoffmann kereszthúros, 7 octávós 37,000
Uj Hoffmann zongora, kereszthúros, 7 octávós fekete 50,000
Uj Partart Luner zongora, kereszthúros, 7 octávós, fekete 45,000
Uj Partart Luner zongora, kereszthúros 7 octáv, fekete 3 pedálos 52,000
Wirth, Lauberger, Produktiv, Stingl stb. 60,000
Használt zongorák 15,000 leitől feljebb.

5 évi jótállás 5 évi jótállás

STERNBERG

zongoraáruház, Oradea, Reg. Ferd. 14.

Ami fájdalom azt egy nagy író a regényben. Fon a maguk boldogta megnyugvás árad tudnak. Mendele munkája ez: nyel lefordították. A h amely magyarul v keltett. A könyv könyvsorozatban, a Illés: Zsuzsanna vény. — Sven L Marton: A zsidó Utazásom a Szen ságtól a kommuniz ifjusága. — Kr könyv. — Brody 140 lej. Megre osztályánál után összeg előzetes b

— **Rabbi-bi vádja alól fe Przemyslból jele és Zlate Rubin Lengyelország t határozta, hogy gyalason tisztá szempontból kif ják. Már ki is j előtt Spira rabb berg jaroszlói, S és Braude lemb itéletet megfelel színüleg úgy fog hogy visszautazi hatóságok nem**

— **Héberül** Newyorkból jele alakult itt az orvosok szövets referátumot adt egyetemről. A g vetségbe fölvesz orvosokat is, ak ha nem is beszé

SE
NYOM

egyik legnagyobb Hugó remekműt Frescourt. Fősz riel Gabrio. Sav tine - Savdra M Jorge. — Kérj Tisztele

UR

Különleges mű Jack Lond

Pokolh

Izga

Megható jelene

AP

Tom

Far-

Igen tisztelt ve

NDÉ

bo

árusítását meg 13 mályán

Hacker

A Sánta Fiske

Ami fájdalom felgyűlt a keleti kis zsidóban, azt egy nagy író könnyes szemén át látjuk ebben a regényben. Fonák emberek vonulnak fel előttünk a maguk boldogtalanságával és mégis valami belső megnyugvás árad belőlük, mert zsidók és türni tudnak. Mendale Moicher Sefurim legérettebb munkája ez: nyeresége minden nyelvnek, amelyre lefordították. A humor örök forrása ez a könyv, amely magyarul való megjelenésekor méltó feltűnést keltett. A könyv most vezetőhelyen áll abban a könyvsorozatban, amelyben helyet foglalnak: Kaczér Illés: Zsuzsanna és vének. — Zoltán S.: Az örvény. — Sven Lange: Sámson és Delila. — Dr. Marton: A zsidó nemzet Erdélyben, v. Panet: Utazásom a Szentföldre. — Kristóffy: A királyságtól a kommunizmusig. — Balázs D.: Tass István ifjúsága. — Krudy Gyula: Bukfenc. — Kék könyv. — Brody: Elbeszélés. A 10 könyv ára 140 lej. Megrendelhetők az Uj Kelet könyvosztályánál utánvétellel (20 lej portó), vagy az összeg előzetes beküldésével (15 lej portó).

Rabbi-bíróság elé kerül a bigámia vádja alól felmentett radymnoi rabbi. Przemyslából jelentik: A Spira radymnoi rabbi és Zlate Rubin közötti pörnek még nincs vége. Lengyelország tekintélyes rabbijai ugyanis elhatározták, hogy a radymnoi papot, aki a tárgyaláson tisztázta ugyan magát, de vallási szempontból kifogás alá esik, felelősségre vonják. Már ki is jelölték azt a bizottságot, amely előtt Spira rabbinak felelnie kell. Ezek Steinberg jászolói, Schalit tarnopoli, Lewin rzeszovi és Braude lembergi rabbi. Zlate Rubin, aki az ítéletet megfélebbezte, szabaddal van és valószínűleg úgy fog megszabadulni a büntetéstől, hogy visszautazik Amerikába, ami elé a lengyel hatóságok nem fognak akadályt gördíteni.

Héberül beszélő orvosok szövetsége. Newyorkból jelentik: Az elmúlt hónapban megalakult itt az északamerikai héberül beszélő orvosok szövetsége. Az alakuló gyűlésen több referátumot adtak elő Palesztináról és a héber egyetemről. A gyűlés elhatározta, hogy a szövetségbe fölvesznek rendkívüli tagoknak olyan orvosokat is, akik barátai a héber irodalomnak, ha nem is beszélnek a héber nyelvet.

angol tengerentiek: Az angol Pollin Mayer volt zselőtt lemondott galatába lépett. az admirális-titkos ter-

erdélyi népek: Tegnap nyi- népipari kiál- tege egész sze- megnyitónnap- gyi miniszter- zetje, Jecu, az nagyszabeni né- tartottak be- amelyet igen zék sikere van. gversenye. A ben tegnap este enyét a kiváló tgori bemutat- gyi dísztingvált tinomultabb és eneművek inter- ták során először ták elő, ezt a enei architektu- k minden érde- gét érzékeltetni onló felkészült- bi und das Mad- jét. A Mozart- hozásához nagy- professzor kitűnő rü est sikeréhez Károlyon kívül s Anton Weidl

ood
i lenkat Bóvész
rosvásárhely
ák
árban kaphatók:
s le 26,000
etáros 37,000
ros. 7 oc-
50,000
szthuros,
45,000
szthuros 7
52,000
Stingl stb. 60,000
től feljebb.
5 évi jótállás
ERG
Reg. Ferd. 14.

Közgazdaság

Visszavonják a Skoda és Ringhoffer-cégekkel törvényileg megkötött végleges megállapodást

A miniszterelnök állítólag hátrányosnak tartja a jelenlegi szerződést is

(Bucuresti-Bukarest, március 18. Az Uj Kelet tudósítójától.) Lepadatu pénzügyminiszter ezen a héten törvényjavaslatot szavaztatott meg, amellyel a parlament ratifikálta az államnak több külföldi társasággal szemben fennálló adósságainak törlesztéséről megkötött egyezményt. A javaslat, amely simán ment keresztül a törvényhozás mindkét házán, három ilyen adósságrendezési konvencióra vonatkozik.

Az egyik megállapodás a párisi Levante Compagniera vonatkozik, amelynek romániai üzletei miatt a liberális rezsim alatt rengeteg támadás érte Bratianu Vintilát a parlament ellenzéki szónokai részéről. A másik két egyezmény a csehszlovákiai Skoda és Ringhoffer-műveknél fennálló 300 millió cseh koronás tartozásra vonatkozik, amelynek amor-

tizációs tervezetét és az annak elfogadására irányuló hosszas tárgyalásokat az Uj Kelet részletesen ismertette.

Miután a javaslat törvényerőre emelkedett, Lepadatu pénzügyminiszter tegnap délelőtt értekezletre hívta meg Julien tábornokot, a Levante Compagnie reprezentánsát, valamint a Ringhoffer és Skoda-cégek bukaresti megbízottját. A tárgyalások során végleges formába öntötték a parlament által is már jóváhagyott megállapodásokat.

Annál feltűnőbb az a késő esti órákban megjelent fővárosi lapoknak az a jelentése, mely szerint a kormány elhatározta, hogy visszavonja az államnak a Skoda-Ringhoffer-gyárral kötött megállapodására vonatkozó törvényjavaslatát, amelyet már a kamara elé terjesztett. A miniszterelnök ugyanis konstataulta, hogy a szerződés feltételei nem előnyösek az államra.

Ujabb működési és tőkeemelési engedélyek. A speciális gazdasági bizottság legutóbbi ülésén a következő erdélyi és bánági pénzügyintézetek és iparvállalatok által benyújtott működési, vagy alaptőkeemelési kérvényéről döntött: Victoria-bank Rt. Egrestő, Banca Romana Rt. Gyulafehérvár, Craina Gazdasági és Hitelintézet Rt. Terego, Plugarul Rt. Bongrad, Exploatarea padurilor Aciuva Rt. Temesvár, Román Erdőipar Rt. Szatmár, Lignaria Fakereskedelmi Rt., Agyag- és Kőipari Rt. Kolozsvár működési engedélyt kaptak. Fortuna Bank Rt. Oradna működési engedély, cégváltozás és alaptőkeemelési, Általános Hitelintézet Dicsőszentmárton, Szamosújvári Takarékpénztár Rt., Kereskedelmi és Gazdasági Bank Rt. Temesvár, Általános Hitelbank Szilágysomlyó, Cugireana Hitelintézet és Takarékszövetkezet, Kereskedelmi és Hitelbank Torda, Resiteana Kereskedelmi Rt. Resica, Brazi Erdőipari Rt. Campeni, Aranyosgyéresi Agyagipar Rt., Concordia Téglagyár és Villamosmű Rt. Gyertyános, Amylon Rt. Nagyszében alaptőkeemelési engedélyt kaptak.

Felosztják az ACSEV gördülőanyagát. A román és magyar részre szakadt Arad-Csanádi vasút-társaság likvidálása utolsó fázisához érkezett. Március 21-én ül össze Aradon az a vegyes román-magyar bizottság, amely felosztja az ACSEV-nek román és magyar területen lévő gördülőanyagát. A román delegáció tagjai Alexandru Cosmovici és I. Busuioc közlekedésügyi vezérigazgató.

Amerika erősen érdeklődik a román dió iránt. Az európai diótermés tudvalevőleg gyenge volt az ősszel és így az áruhiány következtében az árak azóta 30-40 százalékkal emelkedtek. Érdekes jelenség, hogy az erdélyi piacon, amely ezelőtt elsősorban Franciaország felé ten-

dált, újabb erős vásárlóként megjelent Amerika is. A német exportőrök, akik Amerikának szállítanak, igen tekintélyes kvantumokat vásároltak össze, úgy, hogy a készletek kifogyóban vannak. Amerika a fuvar költségek megta- karítása miatt inkább dióbelet vásárol. Ujabbban a magyar kereskedők is jelentős exportüzleteket bonyolítottak le főként brádkörnyéki dióval.

A nemesfémek új ára. A nemesfémek megállapítására delegált iparügyi speciális bizottság a világpiacon figyelembevételével a következőképpen állapította meg az arany és az ezüst belföldi árát: Arany kilogramonként 112 ezer 972 lej, ezüst 2871 lej. A fenti árak március 31-ig érvényesek.

Kartell-tárgyalások a magyar mezőgazdasági gépgyárak között. A magyar mezőgazdasági gépgyárak között, amelyek főleg a Balkánra gravitálnak, az utóbbi időben hihetetlenül éles konkurrencia indult meg. Ez a verseny Romániában különösen a MAV Gépgyár és az Első Magyar Gazdasági Gépgyár között volt érezhető. A túlajtott árverseny káros következményeinek hatása alatt most a magyar mezőgazdasági gépgyárak között tárgyalások folynak kartell létrehozása érdekében. A kartellbe lépő gyárak között felosztanák a gyártandó géptípusokat és egy-egy vállalat csak egy-két típust gyártana. Ezzel a megállapodással nemcsak a konkurrenciát akarják megszüntetni, hanem az egyes üzemeket teljesen átszervezik és tömeggyártásra rendezik be. A kartell-tárgyalásokon Magyarország jól ismert gépgyárai: Hoffer és Schrantz, MAV Gépgyárak, Kühne, Magyar Gazdasági Gépgyár, Schlick-Nickolson, stb. vesznek részt. A kartell kötésére vonatkozó tárgyalások befejezése tövid időn belül várható.

Tőzsde

A piac tartózkodó. Az árfolyamok általában változatlanok.

Egyesült Közgazdasági és Felzálogbank Rt. jelentése		Valutapiac 1927 március 18 (Rador)							
Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Buka-rest	Buda-pest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3280-3300	—	—	49122	3280	11021	—	650 ¹ / ₄	1924
Newyork	170-171	51987	51975	2554	170	57270	—	3376 ¹ / ₂	—
London	825-830	2524	2523 ³ / ₄	12401	827	2780 ¹ / ₂	—	16397	485 ¹ / ₂
Páris	665-670	2034 ¹ / ₂	203520	—	667	2242 ¹ / ₂	—	13250	391 ¹ / ₂
Milano	770-780	2398 ¹ / ₂	2333	11725	785	2625	—	15525	459 ¹ / ₂
Prága	505-508	1540	1539 ¹ / ₄	—	505	169625	—	—	296 ¹ / ₄
Budapest	30-3010	9080	9071 ¹ / ₄	—	—	2970	—	590 ⁷ / ₈	—
Belgrad	—	913 ¹ / ₂	913 ¹ / ₂	—	295	1006 ¹ / ₂	—	5950	176
Bukarest	—	312 ¹ / ₂	312 ¹ / ₂	1525	—	334 ¹ / ₂	—	2037 ¹ / ₂	60
Varsó	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bécs	2390-2410	7315	7315	—	2400	8060	—	476	—
Berlin	4050-4070	12332	12331	—	4040	13587	—	80080	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 312¹/₂, Páris 1525, Budapest 334¹/₂, Bécs —, Prága —.

SELECT-MOZGÓ
★
NYOMORULTAK
Egyik legnagyobb kinematografiai alkotást Victor Hugo remekművé után. Filme rendezte Jean Frescourt. Főszerepekben: Jean Valjean - Gabriel Gabrió, Savert - Jean Toulout, Cosette, Fantine - Savdra Milovanoff, Miriel plebanus - Paul Jorge. — Kérjük a jegyeket idejében megváltani. Tiszteletjegyek nem érvényesek.

URANIA-MOZGÓ
★
Különleges műsor. Különleges műsor.
Jack London híres író „Tengeri farkas”
kiváló regénye után

Pokolhajú kapitánya.
Izgalmas tengeri dráma.
Megható jelenetek. Monopol Matador

APOLLO-MOZGÓ
★
Tom Mix cow-boy király
Far-westi sherif
nagyszerű filmében.

Igen tisztelt vevőink figyelmét felhívjuk, hogy a

בשר של פסח
boraink

árúsítását megkezdtük. Ajánljuk cca 15, 14, 13 málygásos ó- valamint új borainkat.
Kérlek árajánlatot.

Hacker és Sternberg, Arad

